

آرامگاه پیام آوران در ایران زمین

ویسپوبیش، سال ۱، شماره ۸

آرمان آرین

آرامگاه حَبَّقُوقِ نَبی: The Shrine of Habakkuk

اما در منابع اسلامی و به ویژه شیعی بصورت **حَبَّقُوقِ** یا **حَبَّقُوقِ نَبی** (تصویر ۲) ذکر شده است.

زمان دقیق تولد و وفات حَبَّقُوقِ یا حَبَّقُوقِ نَبی روشن نیست اما زمان نگارش کتاب وی را بین سالهای ۶۰۵ تا ۵۸۶ پ.م دانسته‌اند و او را فرزند زنی به نام «شونامیت» نوازنده مراسم مذهبی در معبد سلیمان و مردی به نام «ییشوعا» خوانده‌اند. (سایت «انجمن کلیمیان تهران» - صفحه زیارتگاه حضرت حَبَّقُوقِ نَبی در توپسرکان - نسترن جاذب - تابستان ۹۹)
<https://www.iranjewish.com>

از میان مقابر منسوب به انبیاء بنی اسرائیل [در ایران]، چنین به نظر می‌رسد که تنها در چند مورد خاص، [قطعاً] می‌توان پذیرفت که آن مقابر، مدفن انبیا باشند. مُتَقَن‌ترین [این] موارد، مقبره‌ی **دانیال در شوش** است و بعد، مقبره‌ی **مُردخای در همدان** و [سرانجام] مقبره‌ی **حَبَّقُوقِ در توپسرکان**. (تصویر ۱)

(مقاله‌ی بررسی مقابر منسوب به پیامبران بنی اسرائیل در ایران - نوشته یاسمن غنی - پایان‌نامه کارشناسی دانشگاه بهشتی - شهریور ۹۹)

فصل سی و پنجم عهد عتیق، در کتاب مقدس، کتاب حَبَّقُوقِ نَبی است؛ یکی از کوتاه‌ترین بخش‌های کتاب آسمانی یهودیان و مسیحیان که تنها سه صفحه بلندا دارد و جزئی از واپسین بخش‌های عهد عتیق به‌شمار می‌آید. نام این نبی در قرآن نیامده

حبقوق گذاشتند. حبقوق در زمان یهواییم و صدقیا، شاهان یهود در اورشلیم می‌زیست و نگاهبان یک معبد یهودی بود. او پس از حضرت اشعیا نبی به مقام نبوت رسید و مردمان را به دین موسی (ع) دعوت کرد. سپس توسط بابلیان به اسارت بابل برده شد و بعد به دست کوروش بزرگ آزاد گردید و همراه با گروهی از یهودیان در توپسرکان هگمتانه (همدان) سکونت گزید و همانجا نیز از دنیا رفت. (تصویر ۳)

حبقوق نبی در کتاب خود پرسش‌هایی شکیوه‌آمیز را مطرح می‌کند تا از خداوند پاسخ گیرد. از جمله، او می‌پرسد که چرا قوم یهود در آن زمانه، تا این حد، پلیدکار و گناهکار شده‌اند؟! او در همان حال که با ایمان و سروری متکی به خداوند، سرودخوانان مردم یهود را به توبه فرا می‌خواند تا به درک پاسخ و پیغامی از خداوند برسند که در رؤیا به او نشان داده شده است.

حبقوق واژه‌ای عبری است که برای آن دو معنا قائل شده‌اند:

- آنکه در آغوش می‌گیرد (یا کسی که به آغوش کشید)
- ناظر به کشاکش روحانی با خداوند

می‌گویند حبقوق در کودکی، به علت یک بیماری از دنیا رفت ولی الیاس نبی سر رسید و او را در آغوش کشید. سپس با دعا و تضرع، زندگی دوباره‌ی آن طفل را از خداوند جویا شد تا کودک، حیات دوباره یافت و حبقوق نامیده شد.

یا در روایتی دیگر، نقل شده که حبقوق (ع) هنگامی که طفلی بیش نبود از دنیا رفت ولی با دعای مادرش، خداوند به وی عمری دوباره بخشید. بدین‌سان که مادر، طفل را در بغل کشید و در بستر خوابانید و به نماز ایستاد. پیش از آنکه نمازش تمام شود، کودک زنده شد که بر همین اساس نام او را

و افسین سخن حبوق نبی نیز در کتابی که از او به یادگار مانده، چنین است: «هرچند درخت انجیر شکوفه ندهد و درخت انگور میوه نیاورد، هرچند محصول زیتون از بین برود و زمین‌ها بایر بمانند، هرچند گله‌ها در صحرا بمیرند و آغل‌ها از حیوانات خالی شوند، اما من شاد و خوشحال خواهم بود، زیرا خداوند نجات‌دهنده‌ی من است. او به من قوت می‌دهد تا مانند آهو بدوم و از صخره‌های بلند، بالا روم.» (حبوق - ۳ - ۱۷ تا ۱۹)

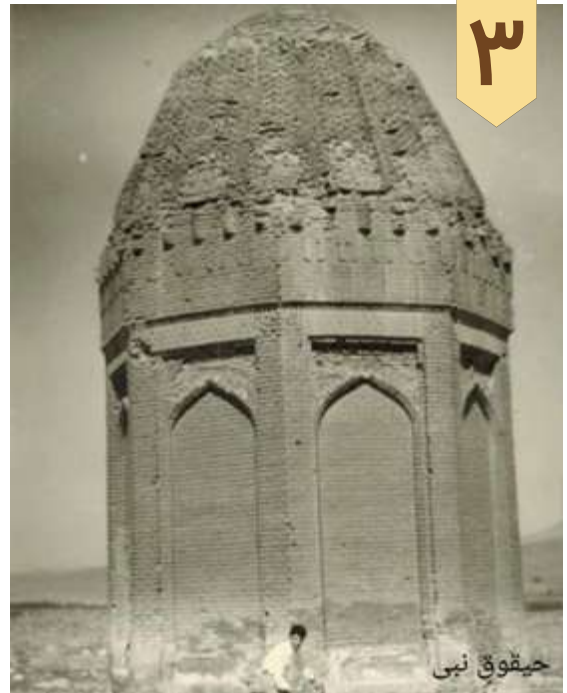
تفسیری از دو باب نخست کتاب حبوق در تومارهای بحرالمیت نیز کشف شده که نشان از قدمت و اصالت آن دارد. (التّوراة، کتابات مابین‌العهدین: مخطوطات قمران - البحرالمیت، ج ۱، صص ۲۸۱-۲۹۵)

همچنین گفته‌اند که تعالیم کتاب حبوق نبی بر سراسر رهبران تاریخ کلیسا - از پولس تا سنت‌آگوستین و مارتین لوتر - مؤثر بوده است. (ادیان زنده جهان، رابرت ارنست هیوم، ترجمه

دکتر عبدالرحیم گواهی، تهران، ۱۳۶۹ - ص ۲۵۰)

برای این نبی کهنسال اما کم‌شناخته‌شده، دو آرامگاه مشهور وجود دارد که یکی در توپسرکان ایران است (تصویر ۴) و دیگری در کاداریم اسرائیل (تصویر ۵). اما آنکه در ایران است، بنا به مستندات تاریخی و روند تبعید و مهاجرت یهودیان در زمان بابلیان و سپس آزادی‌شان در زمان کوروش بزرگ، به واقعیت نزدیک‌تر است.

مقبره دیگر و اصلی در شهر توپسرکان است، شهری در استان همدان و دامنه‌ی جنوبی آوند کوه در دره‌ای سبز و خرم. نام کهن توپسرکان را «رودآور» گفته و آن را با

گنبد قدیمی حبوق نبی، پیش از بازسازی سال ۱۳۵۶

حبوق می‌نویسد: «ای خداوند!... هر چه فریاد برمی‌آورم بی‌فایده است، زیرا تو ما را از ظلم نجات نمی‌دهی. تا به کی باید ناظر این بی‌عدالتی که اطراف مرا گرفته، باشم؟... شروران، درستکاران را در تنگنا گذاشته‌اند و عدالت، مفهوم خود را از دست داده است.» (حبوق - ۱ - ۲ و ۴)

«ای خداوند خدای من! ای قُدوس من که از ازل هستی... تو به بابلی‌ها قدرت بخشیدی تا ما را مجازات کنند... [اما] تو نخواهی گذاشت که ما نابود شویم.» (حبوق - ۱ - ۱۲)

خداوند نیز به او پاسخ می‌دهد: «بدکاران نابود خواهند شد زیرا به خود متکی هستند اما درستکاران زنده خواهند ماند، زیرا به خدا ایمان دارند... [آنگاه] همان‌گونه که آبها دریا را پر می‌کنند، زمانی خواهد رسید که درک و شناخت عظمت خداوند، جهان را لبریز خواهد ساخت.» (حبوق - ۲ - ۴ و ۱۴)

نمای هوایی از آرامگاه حبقوق نبی در تويسرکان

تویسرکان گَمْز جیو go maz ji yo یعنی گنبد جهودان (یهودیان) نامیده می‌شد (صفحه اینستاگرام تويسرکان قدیم، @touyserkan_ghadim) و سنگ بنای آرامگاه کنونی مربوط به دوره سلجوقی و حوالی سده‌های پنجم و ششم هجری است که بارها از جمله آخرین بار در سال ۱۳۵۶ مورد بازسازی قرار گرفته است. گنبد این بنا بصورت رُک مخروطی ساخته شده و صندوق تابوت آن نیز نوشته‌هایی به زبان‌های عبری و فارسی دارد.

ادامه دارد...

رودهای بسیار در اطرافش از جمله رود «سرکان» مربوط دانسته‌اند.

«آرامگاه حبقوق پیامبر در یک کیلومتری شهر تويسرکان قرار دارد» و معنای نام این شهر نیز شاید «سرزمین و جایگاه زندگی سران و بزرگان» باشد. (پژوهش در نام شهرهای ایران - ایرج افشار سیستانی - انتشارات روزنه - چاپ دوم ۱۳۸۲ - صص ۲۵۴ و ۲۵۵)

در قدیم، این مقبره در گویش مردم محلی

آرامگاه حبقوق نبی در کاداریم اسرائیل